

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІМЕНІ М.І. ВАВИЛОВА
ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВ

Інноваційні технології в рослинництві – запорука сталого розвитку сільського господарства

**Матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
присвяченої 90-річчю з дня народження Віталія Карповича Чуйка
(Полтава, 2 грудня 2022 року)**

Полтава - 2022

Інноваційні технології в рослинництві – запорука сталого розвитку сільського господарства: матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з дня народження Віталія Карповича Чуйка, 2 грудня 2022 р. м. Полтава / Редкол.: М.П. Сокирко, Л.Г. Марініч (відп. ред.), Р.В. Олєпір [та ін.]. Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція імені М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України, 2022. 103 с.

Збірник вміщує матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з дня народження Віталія Карповича Чуйка та репрезентує результати досліджень з напрямів: землеробства, рослинництва, кормовиробництва, захисту рослин, селекції та насінництва. Видання призначене для наукових співробітників науково-дослідних установ, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Михайло СОКИРКО – директор, кандидат с.-г. наук Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Володимир ГАНГУР – завідувач кафедри рослинництва, доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, Полтавський державний аграрний університет;

Любов МАРІНІЧ – старший викладач кафедри рослинництва, кандидат с.-г. наук, Полтавський державний аграрний університет;

Олександр ЛЕНЬ – завідувач відділу наукових досліджень з питань землеробства та кормовиробництва, кандидат с.-г. наук, Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Роман ОЛЕПІР – старший науковий співробітник лабораторії кормовиробництва та інтегрованого захисту рослин, кандидат с.-г. наук Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції імені М.І. Вавилова Інституту свинарства і АПВ НААН України, (протокол № 7 від 29 листопада 2022 р.).

Матеріали подаються в авторській редакції мовами оригіналів. Відповідальність за зміст і достовірність поданих матеріалів та наведених даних несуть автори.

ЗМІСТ

Колісник І.В. Щоб пам'ятали! До 90-річчя з дня народження ВІТАЛІЯ КАРПОВИЧА ЧУЙКА.....	6
Тоцький В.М., Німчин О.В. Продуктивні та якісні показники гібридів соняшнику залежно від системи удобрення	17
Лень О.І. Алейнікова Л.М., Гангур М.В. Вплив позакореневого підживлення рослин як фактор підвищення зернової продуктивності нуту.....	19
Глущенко Л.Д., Лень О.І., Олєпир Р.В., Калініченко С.М. Динаміка показників якості зерна пшениці озимої за різних систем основного обробітку ґрунту та удобрення у короткоротаційній сівозміні	21
Лень О.І. Снігир В.П., Ткаченко Т.М. Вплив позакореневого підживлення рослин як фактор підвищення зернової продуктивності ячменю ярого.....	22
Мокляк В., Глущенко Л. Сокирко М. Альтернативи плужному обробітку.....	24
Олєпир Р.В., Глущенко Л.Д., Лень О.І., Заєць Т.О. Вплив антропогенних факторів на вміст макроелементів у ґрунті і його взаємозв'язок з урожайністю пшениці озимої.....	26
Марініч Л.Г. Особливості селекційної роботи зі стоколосом безостим.....	30
Шакалій С.М., Кухаренко К. Особливості проходження основних міжфазних періодів розвитку рослин соняшника.....	31
Шакалій С.М., Марініч Л.Г., Баган А.В., Юрченко С.О. Інтродукція деревних рослин.....	33
Бараболя О.В., Родько О. Правильно підібрані попередники перший крок до органічного виробництва.....	34
Бараболя О.В., Довгаленко І. Вплив густоти стояння рослин на урожайність та якість кукурудзи.....	38
Юрченко С.О., Палазюк Б.О. Шляхи підвищення ефективності виробництва зерна пшениці озимої.....	40
Писаренко В.М., Піщаленко М.А., Логвиненко В.В.	42

Вплив строків сівби на продуктивність агроценозів сої.....	
Піщаленко М.А., Мулер М.О.	
Екологічні аспекти системи захисту від комплексу шкідників гороху.....	44
Калашнік О.П.	
Господарська цінність горошку посівного (озимого).....	49
Костенко Р.В., Міщенко О.В.	
Вплив систем удобрення на урожайність пшениці озимої.....	51
Гардаш І.С., Міщенко О.В.	
Вплив видів основного обробітку ґрунту на урожайність зерна кукурудзи.....	53
Галушко О.П., Міщенко О.В.	
Ефективність впливу обробітку ґрунту та попередників на урожайність пшениці озимої.....	55
Даніленко Є.В., Міщенко О.В.	
Застосування добрив на посівах кукурудзи.....	57
Бабенко Р. С., Ляшенко В.В.	
Урожайність зерна пшениці озимої залежно від доз добрив.....	58
Ібадова С. В., Ляшенко В.В.	
Формування продуктивності зерна гібридами кукурудзи.....	61
Циліорик О.І., Іжболдін О.О., Сологуб І.М.	
Уміст хлорофілу в листках та урожайність кукурудзи залежно від стимуляторів росту рослин в північному степу.....	64
Бараболя О.В., Покидько В.	
Значення гороху як основної зернобобової культури та ефективність добрив.....	68
Павловський С.М.	
Характеристика гречки, як цінного продукту харчування.....	70
Жукова В.М.	
Використання багаторічних трав на еродованих схилах.....	71
Гангур В.В., Філоненко В.С.	
Вплив обробітку ґрунту на рівень вологозабезпечення буряків цукрових	72
Філоненко С.В., Лисак В.М.	77
Регулювання мікроелементного живлення буряків цукрових	
Філоненко С.В., Райда В.В.	79

Продуктивний потенціал буряків цукрових залежно від оптимізації їх мінерального живлення	
Філоненко С.В., Шевченко В.В. Оптимізація мікроелементного живлення соняшнику	82
Гангур В.В., Котляр Я.О. Вплив попередників пшениці озимої на пористість ґрунту	85
Гангур В.В., Гангур М.В. Вплив мінімалізації основного обробітку ґрунту на забур'яненість посівів ячменю ярого	87
Костенко М.П. Забур'яненість сортів проса залежно від попередника та способу сівби у пожнивний та поукісний період	89
Тіт Ю.Л. Вплив агротехнічних заходів на формування продуктивності кукурудзи	91
Прокопів О. О., Куценко О. М. Основні шкідники горошку посівного (озимого)	93
Баган А.В., Неводничий С.В. Вплив передпосівної обробки насіння на підвищення продуктивності нуту	95
Рудник І. М., Юрченко С.О. Значення протруювання насіння в технології вирощування кукурудзи на зерно	97
Степаненка Б. В., Юрченко С.О. Основні джерела забезпечення мікроелементами рослин кукурудзи на зерно	99
Логвиненко В.В., Писаренко В.М. Вплив мінеральних добрив на продуктивність та якість сої	101

ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗІ СТОКОЛОСОМ БЕЗОСТИМ

Марініч Л.Г., к. с.-г. н., старший науковий співробітник лабораторії селекції кормових культур

Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М. І. Вавилова ІС і АПВ НААН України

Аналіз вітчизняного та світового досвіду вказує на те, що в основному стоколос безостий використовується як кормова культура. І тому й селекційна робота направлена в основному на створення сортів культури кормового напрямку. Сорти кормового призначення повинні мати швидкий ріст, забезпечувати максимальний врожай зеленої маси високої якості [1]. Сорти для газонів повинні швидко проростати, рано відновлювати вегетацію, мати високу конкурентну здатність з бур'янами, вегетативно розмножуватися, мати гарне кущення, швидке задерніння ділянки, повільне відростання після укосів, красивий зелений покрив після скошування, високу стійкість проти хвороб, посухо – і морозостійкість [2].

Для селекціонерів, які працюють над створенням сортів газонних трав, найбільшу цікавість викликають зразки, що витримують пізні строки сівби. Але досить важливо, щоб насіння вихідного матеріалу швидко проростало та добре укорінювалося після висіву, рослини гарно конкурували з бур'янами, вегетативно розмножувалися, гарно кущилися, були стійкі проти хвороб та шкідників, та потребували мінімальних затрат на догляд. Саме такі характеристики потрібні для створення нових сортів багаторічних низових злакових трав для газонного призначення [3].

Тому селекціонерам потрібно проводити роботу зі створення сортів саме газонних трав. Для цього необхідно підібрати правильний вихідний матеріал та застосовувати ефективні методи селекції.

У стоколосу безостого найбільш ефективним прийомом створення вихідного матеріалу є гібридизація. Схрещування трав у перехреснозапилених культур відбувається двома шляхами: при вільному перезапильненні спеціально підібраних пар в умовах ізоляції та шляхом примусового штучного запилення.

Штучна гібридизація є обов'язковим прийомом у генетичних дослідженнях, у роботі по віддаленій гібридизації, в практичній селекції при проведенні контрольованих насичуючих схрещувань. Її здійснюють шляхом нанесення на приймочку квітки материнської рослини пилку, який зібрано з одного або декількох батьківських рослин. Цей метод дозволяє контролювати підбір батьківських пар і процес запилення й запліднення.

Штучна гібридизація дозволяє більш успішно пов'язувати в гібридному потомстві задані ознаки та властивості батьківських форм, отримувати нові форми, розширювати мінливість ознак, забезпечувати більш високий і стійкий прояв гетерозису в поколіннях. Штучна гібридизація найбільш ефективна при селекції на якість корму і стійкість рослин до хвороб і шкідників.

Природно-спонтанне переzapилення відбувається завдяки сильно вираженій у багаторічних трав здатності до перехресного запилення. Воно можливе не тільки в межах виду, але і між різними видами. Спонтанні гібриди зазвичай виникають на межі розповсюдження різних екотипів, різновидностей, видів багаторічних трав, при посіві сортів трав біля їх диких видів.

Вільно необмежене переzapилення зазвичай використовують у колекційних розсадниках. Гібридний матеріал при цьому отримують у результаті вільного переzapилення материнських форм пилком рослин, які ростуть поряд. Цей прийом використовують для виявлення загальної комбінаційної здатності окремих сортів, біотипів, чи рослин. У деяких випадках гібридний матеріал при високому рівні гетерозису використовують у якості вихідного для формування гібридних сортів з закріпленим гетерозисом.

Обмежено-вільне переzapилення засноване на сильно вираженій самостерильності, самонесумісності і селективності запліднення у деяких видів багаторічних трав. Основою цього методу є ціленаправлений підбір вихідних батьківських сортів, біотипів, окремих рослин і вільне їх переzapилення в розсадниках на ізольованих ділянках[4].

Бібліографічний список

1. Марініч Л. Г. Оцінка загальної комбінаційної здатності та генетичний аналіз зразків стоколосу безостого методом діалельних схрещувань. Вісник Харківського Національного аграрного університету. Харків, 2019, № 1. С. 118-125.
2. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць : підручник. – 2-ге вид. – Львів : Світ, 2008. 456 с.
3. Сердюк М. А., Сердюк О. М., Шкура О. В. Нові сорти низових злакових трав для озеленення Зб. наук. праць ННЦ «Інститут землеробства УААН» Промышленная среда. 2008. Вип. 2. С. 110–120.
4. Кохан А. В., Марініч Л. Г., Барилко М. Г. та ін. Селекція та насінництво однорічних і багаторічних кормових трав: теоретичні та практичні аспекти : монографія. Полтава : Астроя, 2018. 196

ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ОСНОВНИХ МІЖФАЗНИХ ПЕРІОДІВ РОЗВИТКУ РОСЛИН СОНЯШНИКА

Шакалій С. М., к. с.-г. н., доцент кафедри рослинництва

Кухаренко К. здобувач вищої освіти СВО Магістр

Полтавський державний аграрний університет

При обробітку в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах різні гібриди соняшника відрізняються за формуванням морфологічних ознак. В агрономічному відношенні особливо важливі показники, що становлять групу так званих господарськоцінних ознак, що визначають придатність даного сорту або гібриду для конкретного аграрного регіону – це показники зростання та розвитку, врожайності та олійності.

Терміни проходження фенологічних фаз рослин у посівах соняшника були схильні до помітних коливань залежно від погодних умов, що складаються, конкретних років. Крім того, наші дослідження дозволили